



DIU arrangerade ett välbesökt seminarium om framtidens lärande på svenska ambassaden under BETT 2011. Foto: Anette Holmqvist

Lärare lär lärare – framgångsrecept

Framtidens lärande var i fokus på hel-dagsseminarium som DIU arrangerade i samarbete med svenska ambassaden i London under BETT-mässan. Deltagarna fick lyssna till ett antal föredrag som spände över vitt skilda områden. Det som gjorde starkast intryck på Ulf Jämterud, som här rapproterat från seminariet, var amerikanen Les Foltos som satte lärarna i fokus. Les Foltos är director Peer-Ed och berättade om Kollega Coach-metoden som ett sätt att frigöra kraften och kompetensen i lärarkollegiet.

– Om vi vill förbereda eleverna inför framtiden, så måste lärarna kunna erbjuda eleverna det tjugoförsta århundradets möjligheter för lärande.

Så inledde Foltos sitt föredrag och konstaterande att kvaliteten på lärarna måste höjas, i synnerhet när det gäller lärarnas användning av modern teknik i undervisningen. Hela skolan måste förändras, men om vi i nuläget låter utvecklingen hänga på lärarna så kommer vi ingenstans, menar Foltos.

Många länder – inte minst USA – har satsat enorma summor på modern it-utrustning i skolorna. Men enligt en amerikansk undersökning uppger 57 procent av de amerikanska lärarna att de ”känner sig obekväma” med att använda modern teknik i undervisningen, vilket enligt Foltos betyder att man inte använder tekniken

över huvud taget. Endast en tredjedel av lärarna använder regelbundet it i undervisningen.

Foltos berättade vidare att Microsoft för inte så länge sedan samlade sjuttio av världens mest innovativa lärare. Det visade sig att endast två av dessa hade kollegor som tagit efter deras sätt att använda ny teknik i undervisningen, och det var lärarna de redan samarbetade med. De innovativa lärarnas teknikanvändning fortplantade sig alltså inte i skolan.

Detta fick mig att tänka på några slutsatser som Apple drog redan i mitten av 1990-talet, när man kartlade it-användningen i skolan. Apple

konstaterade i sitt forskningsprogram *Apple Classrooms Of Tomorrow* att det var relativt få lärare som välkomnade den nya tekniken och använde den regelbundet. Och av dessa var det ytterst få som verkligen utnyttjade potentialen hos tekniken till att förändra innehållet i undervisningen. De flesta fortsatte att göra det de alltid hade gjort, men med nya redskap.

Skolans viktigaste resurs

Foltos underströk gång på gång vikten av att höja kvaliteten på lärarna. Ett sådant budskap kan förstås uppfattas negativt av lärare, nästintill som ett påhopp. Det ställs höga krav på lärarna, och kritiken är tydlig – ni är inte tillräckligt bra, ni gör inte tillräckligt.

Jag väljer att tolka budskapet anorlunda. Jag uppfattar att det underliggande budskapet är att lärarna är skolans viktigaste resurs, vilket sätter fokus på lärarnas betydelse för skolutvecklingen och därmed för elevernas lärande. En viktig orsak till bristerna som Foltos nämner är att alla lärare inte har beretts möjligheter att öka sin kompetens i en sådan utsträckning att de kan möta de ökade kraven. Många lärare har därför välkomnat myndigheternas satsning på en kvalitetshöjning av läraryrket genom Lärarlyftet, PIM och andra fortbildningsinsatser. Man ser också positivt på den planerade förändringen av lärarutbildningen och införandet av en lärarlegitimation.

I landets kommuner och skolor har det inte alltid varit ett liknande fokus. På många håll har man snarare tonat ner betydelsen av lärarna när man till exempel har talat om att eleverna ska "söka kunskap på egen hand", och lärarledd undervisning (ofta kallad katederundervisning) har

betraktats som något negativt och omodernt.

Skolor satsar stora resurser på modern teknik genom välutrustade klassrum och bärbara datorer till alla elever. Att varje elev får en bärbar dator används gärna som ett argument för att skolan är modern och har hög kvalitet, och utnyttjas ofta i marknadsföringen. Men det är inte självklart att dessa skolor har satt upp lika tydliga mål för innehållet i undervisningen eller att de motiverar varför det är så viktigt med egen dator till varje elev.

Lärarna allt mer betydelsefulla

Forskning visar tydligt att lärarens roll blir allt mer betydelsefull i en skola där elever förväntas ta ett större ansvar för sina egna studier. Detta gäller i synnerhet då elever lämnas att arbeta på egen hand med digitala lärresurser. Frågan är om lärare i vissa fall har abdikerat från sin roll? Jag funderade själv i de banorna när jag hörde en elev från ett it-gymnasium uttrycka följande under en paneldebatt om framtidens lärande:

– Det finns ingenting ni lärare kan lära oss som vi inte kan hitta på internet!

Uttalandet visar förvisso en stark tilltro till den moderna teknikens möjligheter, vilket jag är den förste att välkomna. Men samtidigt visar denna inställning på en ganska naiv syn på kunskap och lärande, samt på lärarnas och skolans uppdrag.

Lärare måste få möjlighet att utveckla sitt kunnande om hur den moderna tekniken kan användas för att främja och stärka elevernas lärande. På många skolor finns tekniken redan på plats, men när den sista datorn väl var inköpt och installerad så kanske det inte fanns några resurser kvar till

att utbilda lärarna, eller så ansåg skolledningen att lärarna skulle fixa detta på egen hand.

Kollegialt samarbete

Foltos talade om en form för kompetensutveckling av lärare som bygger på ett kollegialt samarbete för utveckling, där lärare uppmuntrar, stöder och lär varandra. Det finns förvisso många lärare ute i skolorna som är kreativa när det gäller att använda digitala lärresurser i undervisningen. Foltos beskriver dessa lärare som "isolerade öar av briljans" och hävdar att vi behöver bygga färjor som kan binda samman dessa öar. Alla skolor har dessa isolerade öar av kreativa och engagerade lärare som utvecklar nya undervisningsmetoder med hjälp av modern teknik. Men dessa behöver sammanföras och utveckla undervisningen tillsammans.

Foltos modell för coachning bygger alltså inte på att det kommer någon utifrån för att ge lärare stöd och vägledning – som i andra säsongen av Klass 9A på tv – utan att coachningen sker kollegor emellan. Forskning visar nämligen att lärarcoachning får allra bäst resultat om den sker under pågående arbete, om den fokuserar klassrumsaktiviteter, om den är långsiktig, om den bygger på samarbete och om den erbjuder lärare en möjlighet att lära av varandra.

Jag tror att detta kan vara en framkomlig väg också för lärare i den svenska skolan. Men om detta ska vara möjligt så behöver ett sådant arbete stödjas och uppmuntras av skolledarna, något som Foltos också underströk i sitt föredrag.

ULF JÄMTERUD